

MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ GYVENSENOS TYRIMAS ANYKŠČIŲ RAJONE 2020 METAIS

**Analizę parengė Anykščių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro
visuomenės sveikatos specialistė, vykdanti visuomenės sveikatos stebėseną
Monika Meškauskaitė**

1. ĮVADAS

Anykščių rajone (*toliau – raj.*), kaip ir visoje Lietuvoje, kas 4-erius metus (*toliau – m.*) yra atliekamas mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimos tyrimas (*toliau – Tyrimas*), kurio metu analizuojami 5, 7 ir 9 klasių vaikų bendrieji gyvenimos ir sveikatos duomenys. Tyrimas atliekamas remiantis 2003 m. rugpjūčio 11 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“.

Tyrimas padeda išsiaiškinti ir nustatyti, kaip mokyklinio amžiaus vaikai vertina savo išvaizdą ir sveikatą, ar yra laimingi, kokia yra jų sveikatos elgsena (fizinis aktyvumas, pasyvus laisvalaikis ir mitybos įpročiai, burnos higiena) bei koks yra mokinių rizikingas, su sveikata susijęs, elgesys (tabako, elektroninių cigarečių rūkymas, alkoholio, narkotinių medžiagų vartojimas, patyčios ir saugumas kelyje, namuose bei mokykloje).

Anykščių raj. šis Tyrimas buvo atliktas 2020 m. rugsėjo-spalio mėnesiais. Taikant standartizuotą klausimyną su 32 gyvenimos rodikliais, patvirtintais aukščiau minėtu įsakymu, mokiniai buvo apklausiami pamokų metu, t. y. jų pradžioje, skiriant iki 10 minučių laiko, anonimiškai pildė anketas ir atsakė į klausimus. Iš viso Anykščių raj. ugdymo įstaigose buvo apklausta 405 mokiniai: 5 klasių – 102 mokiniai, 7 klasių – 123 ir 9 klasių – 172 mokiniai (Lietuvoje iš viso – 35 562 ir atitinkamai 12 203, 11 843 ir 11 164).

Šioje apžvalgoje bus pateikti Tyrimo rezultatai 2020 m. bei rezultatų palyginimas su 2016 m. atliktu Tyrimu.

2. TYRIMO REZULTATAI

1 lentelėje pateikiami Tyrimo rezultatai Anykščių raj. ir Lietuvoje 2020 m. Rodiklio reikšmės pateikiamos procentais (*toliau – proc.*), taip galima palyginti, kaip rodiklio reikšmė mūsų rajone atitinka Lietuvos vidurkį. Žalia spalva pažymėti langeliai stulpelyje „Anykščių raj.“ reiškia, jog rodiklio reikšmė mūsų rajone yra geresnė nei Lietuvos vidurkis, raudona – blogesnė. Stulpelyje „Pokytis“ rodiklio reikšmės Anykščių raj. ir Lietuvoje palygintos remiantis „šviesoforo“ principu – geltona spalva nuspalvotas langelis reiškia, jog rodiklio reikšmė nedaug nutolusi nuo Lietuvos vidurkio ir daugmaž jį atitinka, žalia spalva – rodiklis Anykščių raj. žymiai nutolęs nuo Lietuvos vidurkio ir yra geresnis, raudona – žymiai nutolęs nuo Lietuvos vidurkio ir yra blogesnis.

1 lentelė. Tyrimo rezultatai Anykščių raj. ir Lietuvoje 2020 m.

	ANYKŠČIŲ RAJ.	LIETUVA	POKYTIS
1. LAIMINGUMAS, SVEIKATOS IR IŠVAIZDOS VERTINIMAS			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi pakankamai laimingi ar labai laimingi vertindami savo dabartinį gyvenimą, dalis (proc.)			
5 klasė	82,2	80,1	1,02
7 klasė	69,7	70,8	0,98
9 klasė	63,7	68,3	0,93
Iš viso	70,4	73,2	0,96
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie savo sveikatą vertina kaip gerą ar labai gerą, dalis (proc.)			
5 klasė	82,8	85	0,97
7 klasė	73	79,6	0,91
9 klasė	71,8	74,3	0,96
Iš viso	75	79,8	0,94
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie yra patenkinti savo išvaizda, dalis (proc.)			
5 klasė	61,6	52,8	1,16
7 klasė	42,1	37,1	1,13
9 klasė	33,1	31,7	1,04
Iš viso	43	40,8	1,05
2. SVEIKATOS ELGSENA (FIZINIS AKTYVUMAS, MITYBA)			
2.1. FIZINIS AKTYVUMAS IR PASYVUS LAISVALAIKIS			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie 5 ir daugiau dienų mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių (skaičiuojant kartu su fizinio ugdymo pamokomis), dalis (proc.)			
5 klasė	51,5	38,5	1,33
7 klasė	41,9	39,5	1,06
9 klasė	29,9	36,3	0,82
Iš viso	39	38,1	1,02
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie kasdien, ne pamokų metu, mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių, dalis (proc.)			
5 klasė	19,4	15,7	1,23
7 klasė	19,3	13,5	1,43
9 klasė	10,1	11,5	0,87
Iš viso	15,6	13,6	1,14
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną praleidžia prie ekranų (televizoriaus, kompiuterio, planšetės, išmaniojo telefono), dalis (proc.)			
5 klasė	7,8	14,4	0,54
7 klasė	17,8	25,3	0,7

9 klasė	29,7	35,6	0,83
Iš viso	20,6	25	0,82
2.2. MITYBOS ĮPROČIAI BEI BURNOS HIGIENA			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kasdien valgančių pusryčius, dalis (proc.)			
5 klasė	40,6	51,1	0,79
7 klasė	49,6	43,7	1,13
9 klasė	39,5	41,8	0,94
Iš viso	42,5	45,5	0,93
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), dalis (proc.)			
5 klasė	54,1	38,8	1,39
7 klasė	39,2	35,2	1,11
9 klasė	31,2	30,1	1,03
Iš viso	39,6	34,7	1,14
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių), dalis (proc.)			
5 klasė	40,8	32,6	1,25
7 klasė	30,3	33,2	0,91
9 klasė	29,9	31,1	0,96
Iš viso	32,7	32,3	1,01
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus, dalis (proc.)			
5 klasė	12,9	16,4	0,78
7 klasė	11,5	17,7	0,64
9 klasė	16,7	18,1	0,92
Iš viso	14,3	17,4	0,82
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus, dalis (proc.)			
5 klasė	7,8	9,8	0,79
7 klasė	10	10,9	0,91
9 klasė	10,8	11,3	0,95
Iš viso	9,6	10,6	0,9
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savaitę geria energinius gėrimus, dalis (proc.)			
5 klasė	8,8	11,9	0,73
7 klasė	11,7	15,8	0,74
9 klasė	29	23,2	1,25
Iš viso	18,6	16,9	1,10
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, dalis (proc.)			
5 klasė	39,8	39,5	1
7 klasė	33,1	35	0,94
9 klasė	40,9	35,6	1,14
Iš viso	38,3	36,7	1,04
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie valosi dantis šepetėliu ir pasta dažniau nei kartą per dieną, dalis (proc.)			
5 klasė	53,5	58,9	0,90
7 klasė	75,6	56,4	1,34
9 klasė	57,7	55,9	1,03
Iš viso	62,4	57	1,09
3. RIZIKINGAS ELGESYS			
3.1. TABAKO GAMINIŲ BEI ELEKTRONINIŲ CIGAREČIŲ VARTOJIMAS			

Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.)			
5 klasė	0	2,1	0
7 klasė	0,8	4,7	0,17
9 klasė	13,2	14,8	0,89
Iš viso	6,2	7	0,88
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.)			
5 klasė	3,1	3,4	0,91
7 klasė	6,6	9,8	0,67
9 klasė	26,3	25,8	1,01
Iš viso	14,5	12,7	1,14
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.)			
5 klasė	3	3,3	0,90
7 klasė	8,3	9,5	0,87
9 klasė	24,1	24,7	0,97
Iš viso	13,9	12,2	1,13
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.)			
5 klasė	2,1	5,8	0,36
7 klasė	13,4	19,4	0,69
9 klasė	38,1	36,6	1,04
Iš viso	22	20,1	1,09
3.2. ALKOHOLIO VARTOJIMAS			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.)			
5 klasė	4	4,1	0,97
7 klasė	4,2	8,1	0,52
9 klasė	19,3	20,4	0,95
Iš viso	10,9	10,6	1,03
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.)			
5 klasė	9,5	8	1,18
7 klasė	9,1	18,8	0,48
9 klasė	32,9	40,4	0,81
Iš viso	19,8	21,9	0,90
3.3. NARKOTINIŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMAS			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kanapes („žolę“, marihuaną, hašišą), dalis (proc.)			
5 klasė	0	1	0
7 klasė	0,8	1,7	0,47
9 klasė	3,6	7,1	0,50
Iš viso	2	3,2	0,63
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kitus narkotikus nei kanapes, dalis (proc.)			
5 klasė	0	0,9	0
7 klasė	1,7	1,5	1,13
9 klasė	2,4	3,2	0,75

Iš viso	1,8	1,8	1
3.4. SAUGUMAS KELYJE			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis (proc.)			
5 klasė	33,3	39,6	0,84
7 klasė	23,8	22,4	1,06
9 klasė	14,8	13,9	1,06
Iš viso	22,5	25,6	0,88
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dalis (proc.)			
5 klasė	92	85,4	1,07
7 klasė	90,2	79,7	1,13
9 klasė	77,6	75,4	1,03
Iš viso	84,8	80,3	1,06
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada dėvi šalną važiuodami dviračiu, dalis (proc.)			
5 klasė	25,8	16,3	1,58
7 klasė	5,8	7,2	0,80
9 klasė	4,8	3,5	1,37
Iš viso	10,7	9,3	1,15
3.5. PATYČIOS			
Mokyklinio amžiaus vaikų, iš kurių tyčiojosi kiti mokiniai per paskutinius 2 mėnesius, dalis (proc.)			
5 klasė	43,9	37,8	1,16
7 klasė	43,1	36,8	1,17
9 klasė	19,8	23,5	0,84
Iš viso	33,3	33	1
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie patys tyčiojosi iš kitų mokinių per paskutinius 2 mėnesius, dalis (proc.)			
5 klasė	23,5	22	1,06
7 klasė	25	28,1	0,89
9 klasė	23,4	24,4	0,96
Iš viso	23,8	24,9	0,96
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu, dalis (proc.)			
5 klasė	11,1	10	1,11
7 klasė	12,8	9,5	1,34
9 klasė	6,7	8,3	0,80
Iš viso	10,1	9,3	1,08
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu, dalis (proc.)			
5 klasė	15,5	13,4	1,15
7 klasė	18,8	17,9	1,05
9 klasė	8,5	16,6	0,51
Iš viso	14	15,9	0,88
3.6. SAUGUMAS NAMŲ IR MOKYKLOS APLINKOJE			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kuriuos per paskutinius 2 mėnesius mušė ar kitaip fiziškai baudė tėvai, dalis (proc.)			
5 klasė	12,7	11,4	1,11
7 klasė	7,3	7,2	1,01

9 klasė	3,5	5,6	0,63
Iš viso	7,2	8,2	0,88
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi saugūs namų aplinkoje, dalis (proc.)			
5 klasė	97	96,1	1
7 klasė	98,3	96,3	1,02
9 klasė	92,4	96,3	0,96
Iš viso	95,4	96,2	0,99
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi saugūs mokyklos aplinkoje, dalis (proc.)			
5 klasė	85	85,9	0,99
7 klasė	77,7	83,2	0,93
9 klasė	80,1	86,8	0,92
Iš viso	80,5	85,3	0,94

Toliau, 2 lentelėje, yra pateikiami Tyrimo rezultatai Anykščių raj. 2016 m. ir 2020 m. bei jų palyginimas. 2020 m. atliktame Tyrime analizuojama daugiau rodiklių, kurių 2016 m. nebuvo (taip pat skiriasi dalies rodiklių pavadinimai), tad 2 lentelėje pateikiami tik rodikliai, kurie pasikartojo abiejuose atliktuose Tyrimuose ir kurių pavadinimai yra beveik vienodi. Stulpelyje „Pokytis“ žaliai nuspalvinta rodiklio reikšmė reiškia, jog lyginant Tyrimo rezultatus 2016 m. ir 2020 m., atitinkama rodiklio reikšmė pagerėjo

	2016 M.	2020 M.	POKYTIS
1. LAIMINGUMAS, SVEIKATOS IR IŠVAIZDOS VERTINIMAS			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi pakankamai laimingi ar labai laimingi vertindami savo dabartinį gyvenimą, dalis (proc.)			
5 klasė	88,7	82,2	-7,3
7 klasė	89,7	69,7	-22,3
9 klasė	80	63,7	-20,4
Iš viso	86,4	70,4	-18,5
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie savo sveikatą vertina kaip gerą ar labai gerą, dalis (proc.)			
5 klasė	91,7	82,8	-9,7
7 klasė	91,6	73	-20,3
9 klasė	78,5	71,8	-8,5
Iš viso	87,3	75	-14,1
2. SVEIKATOS ELGSENA (FIZINIS AKTYVUMAS, MITYBA)			
2.1. FIZINIS AKTYVUMAS IR PASYVUS LAISVALAIKIS			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie kasdien, ne pamokų metu, mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių, dalis (proc.)			
5 klasė	5,1	19,4	+280,4
7 klasė	7,8	19,3	+147,4
9 klasė	10,9	10,1	-7,3
Iš viso	8	15,6	+95
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną praleidžia prie ekranų (televizoriaus, kompiuterio, planšetės, išmaniojo telefono), dalis (proc.)			
5 klasė	19,5	7,8	-60
7 klasė	21,8	17,8	-18,4
9 klasė	20,8	29,7	+42,8
Iš viso	20,5	20,6	+0,5

2.2. MITYBOS ĮPROČIAI BEI BURNOS HIGIENA			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kasdien valgančių pusryčius, dalis (proc.)			
5 klasė	64,9	40,6	-37,4
7 klasė	63,1	49,6	-21,4
9 klasė	60,6	39,5	-34,8
Iš viso	62,3	42,5	-31,8
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), dalis (proc.)			
5 klasė	48	54,1	+12,7
7 klasė	40,1	39,2	-2,2
9 klasė	37,6	31,2	-17
Iš viso	41,2	39,6	-3,9
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių), dalis (proc.)			
5 klasė	39,3	40,8	+3,8
7 klasė	32	30,3	-5,3
9 klasė	36,8	29,9	-18,8
Iš viso	35,8	32,7	-8,7
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie valosi dantis šepetėliu ir pasta dažniau nei kartą per dieną, dalis (proc.)			
5 klasė	64,2	53,5	-16,6
7 klasė	54,5	75,6	+38,7
9 klasė	63,1	57,7	-8,6
Iš viso	60,3	62,4	+3,5
3. RIZIKINGAS ELGESYS			
3.1. TABAKO GAMINIŲ BEI ELEKTRONINIŲ CIGAREČIŲ VARTOJIMAS*			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.)			
5 klasė	2,1	0	-100
7 klasė	6,4	0,8	-87,5
9 klasė	14,6	13,2	-9,6
Iš viso	7,4	6,2	-16,2
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.)			
5 klasė	5	3,1	-38
7 klasė	9,6	6,6	-31,3
9 klasė	20	26,3	+31,5
Iš viso	11,5	14,5	+26,1
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.)			
5 klasė	2,1	3	+42,9
7 klasė	6,4	8,3	+29,7
9 klasė	14,6	24,1	+65,1
Iš viso	7,4	13,9	+87,8
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.)			
5 klasė	5	2,1	-58
7 klasė	9,6	13,4	+39,9
9 klasė	20	38,1	+90,5

Iš viso	11,5	22	+91,3
3.2. ALKOHOLIO VARTOJIMAS			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.)			
5 klasė	6,3	4	-36,5
7 klasė	7,3	4,2	-42,5
9 klasė	22,9	19,3	-15,7
Iš viso	12,1	10,9	-9,9
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.)			
5 klasė	12,8	9,5	-25,8
7 klasė	17,6	9,1	-48,3
9 klasė	43,9	32,9	-25,1
Iš viso	24,4	19,8	-18,9
3.4. SAUGUMAS KELYJE			
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis (proc.)			
5 klasė	51,1	33,3	-34,8
7 klasė	31	23,8	-23,2
9 klasė	17,7	14,8	-16,4
Iš viso	33,2	22,5	-32,2
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dalis (proc.)			
5 klasė	87,6	92	+5
7 klasė	88,9	90,2	+1,5
9 klasė	69,8	77,6	+11,2
Iš viso	82,2	84,8	+3,2
3.5. PATYČIOS			
Mokyklinio amžiaus vaikų, iš kurių tyčiojosi kiti mokiniai per paskutinius 2 mėnesius, dalis (proc.)			
5 klasė	43,6	43,9	+0,7
7 klasė	47,7	43,1	-9,6
9 klasė	37,7	19,8	-47,5
Iš viso	43,4	33,3	-23,3
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie patys tyčiojosi iš kitų mokinių per paskutinius 2 mėnesius, dalis (proc.)			
5 klasė	28,1	23,5	-16,4
7 klasė	52,9	25	-52,7
9 klasė	40,8	23,4	-42,7
Iš viso	41,3	23,8	-42,4

*Rodikliai, išvardinti ties šia skiltimi, turi tas pačias reikšmes kalbant apie cigarečių/elektroninių cigarečių rūkymą per 30 dienų/12 mėnesių, nes 2016 m. atliktame Tyrimo šie rodikliai buvo sudubliuoti.

3. IŠVADOS

Apžvelgus 1 lentelę, galima išskirti rodiklius kurie patenka į raudoną zoną – tai rodikliai, kurių reikšmės Anykščių raj. yra blogesnės nei Lietuvos vidurkis bei smarkiai nuo jo nutolusios:

- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie 5 ir daugiau dienų mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių (skaičiuojant kartu su fizinio ugdymo pamokomis), dalis (proc.) – 9 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie kasdien, ne pamokų metu, mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių, dalis (proc.) – 9 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kasdien valgančių pusryčius, dalis (proc.) – 5 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savaitę geria energinius gėrimus, dalis (proc.) – 9 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.) – iš viso;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.) – iš viso;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.) – 5 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kitus narkotikus nei kanapes, dalis (proc.) – 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis (proc.) – 5 klasė ir iš viso;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada dėvi šalną važiuodami dviračiu, dalis (proc.) – 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, iš kurių tyčiojosi kiti mokiniai per paskutinius 2 mėnesius, dalis (proc.) – 5 ir 7 klasės;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu, dalis (proc.) – 5 ir 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu, dalis (proc.) – 5 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kuriuos per paskutinius 2 mėnesius mušė ar kitaip fiziškai baudė tėvai, dalis (proc.) – 5 klasė.

Taip pat galima išskirti rodiklius, kurių reikšmės patenka į žalią zoną – jų reikšmės Anykščių raj. yra žymiai geresnės nei Lietuvos vidurkis ir gerokai nuo jo nutolusios:

- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie yra patenkinti savo išvaizda, dalis (proc.) – 5 ir 7 klasės;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie 5 ir daugiau dienų mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių (skaičiuojant kartu su fizinio ugdymo pamokomis), dalis (proc.) – 5 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie kasdien, ne pamokų metu, mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių, dalis (proc.) – 5, 7 klasės ir iš viso;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną praleidžia prie ekranų (televizoriaus, kompiuterio, planšetės, išmaniojo telefono), dalis (proc.) – 5, 7, 9 klasės ir iš viso;

- Mokyklinio amžiaus vaikų, kasdien valgančių pusryčius, dalis (proc.) – 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), dalis (proc.) – 5, 7 klasės ir iš viso;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių), dalis (proc.) – 5 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus, dalis (proc.) – 5, 7 klasės ir iš viso;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus, dalis (proc.) – 5 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savaitę geria energinius gėrimus, dalis (proc.) – 5 ir 7 klasės;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, dalis (proc.) – 9 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie valosi dantis šepetėliu ir pasta dažniau nei kartą per dieną, dalis (proc.) – 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.) – 5, 7, 9 klasės ir iš viso;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.) – 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.) – 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.) – 5 ir 7 klasės;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.) – 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.) – 7 ir 9 klasės;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kanapes („žolę“, marihuaną, hašišą), dalis (proc.) - 5, 7, 9 klasės ir iš viso;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kitus narkotikus nei kanapes, dalis (proc.) – 5 ir 9 klasės;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dalis (proc.) – 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada dėvi šalną važiuodami dviračiu, dalis (proc.) – 5, 9 klasės ir iš viso;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, iš kurių tyčiojosi kiti mokiniai per paskutinius 2 mėnesius, dalis (proc.) – 9 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie patys tyčiojosi iš kitų mokinių per paskutinius 2 mėnesius, dalis (proc.) – 7 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu, dalis (proc.) – 9 klasė;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu, dalis (proc.) – 9 klasė ir iš viso;

- Mokyklinio amžiaus vaikų, kuriuos per paskutinius 2 mėnesius mušė ar kitaip fiziškai baudė tėvai, dalis (proc.) – 9 klasė ir iš viso.

Vertinant bendrai, blogiausi rodikliai, lyginant su Lietuva, Anykščių raj. yra:

1. Mokyklinio amžiaus vaikų, kasdien valgančių pusryčius, dalis (proc.);
2. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis (proc.);
3. Mokyklinio amžiaus vaikų, iš kurių tyčiojosi kiti mokiniai per paskutinius 2 mėnesius, dalis (proc.);
4. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu, dalis (proc.).

Vertinant bendrai, geriausi rodikliai, lyginant su Lietuva, Anykščių raj. yra:

1. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną praleidžia prie ekranų (televizoriaus, kompiuterio, planšetės, išmaniojo telefono), dalis (proc.);
2. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus, dalis (proc.);
3. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.);
4. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kanapes („žolę“, marihuaną, hašišą), dalis (proc.).

Apžvelgus geriausių ir blogiausių reikšmių rodiklius, galima teigti, kad Anykščių raj. ugdymo įstaigose yra vykdoma tikslinga ir efektyvi psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija, taip pat sėkmingai ugdoma sveikatai palanki mityba ir diegiami sveiki maitinimosi įpročiai tarp vaikų, skatinamas fizinis aktyvumas bei populiarinami kiti aktyvaus laisvalaikio leidimo būdai. Kalbant apie sveiką mitybą, labai trūksta tėvų palaikymo ir supratimo, nes didelė dalis mokinių vis dar nevalgo pusryčių. Taip pat būtina daugiau dėmesio skirti saugiam eisimui kelyje – vykdyti akcijas dėl atšvaitų nešiojimo svarbos bei vykdyti nelaimingų atsitikimų tamsiu paros metu prevenciją. Deja, bet Anykščių raj. ugdymo įstaigose vis dar opi patyčių tema – iš mokinių yra tyčiojamosi tiek gyvai, tiek virtualioje erdvėje, tad mokyklos bendruomenė ir kitos suinteresuotos šalys turėtų aktyviai, sistemingai bei nuolat vykdyti patyčių prevenciją, kad būtų pasiektas greitas ir kokybiškas rezultatas.

Vertinant 2 lentelę ir analizuojant Tyrimo rezultatus 2016 m. ir 2020 m., labiausiai pablogėjo šie rodikliai (visose klasėse ir iš viso):

- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi pakankamai laimingi ar labai laimingi vertindami savo dabartinį gyvenimą, dalis (proc.);
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie savo sveikatą vertina kaip gerą ar labai gerą, dalis (proc.);
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kasdien valgančių pusryčius, dalis (proc.);
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.);
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis (proc.).

Taip pat labai pagerėjo šie rodikliai (visose klasėse ir iš viso):

- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.);
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.);
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.);
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dalis (proc.);
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie patys tyčiojosi iš kitų mokinių per paskutinius 2 mėnesius, dalis (proc.).

Analizuojant visų rodiklių reikšmių pokytį, labiausiai pablogėjo šie rodikliai:

1. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.) – 9 klasė ir iš viso (padidėjo atitinkamai 90,5 proc. ir 91,3 proc.);
2. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.) – 9 klasė ir iš viso (padidėjo atitinkamai 65,1 proc. ir 87,8 proc.).

Taip pat rodikliai, kurie, apžvelgus 2 lentelę, labiausiai pagerėjo:

1. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie kasdien, ne pamokų metu, mankština ar sportuoja bent 60 minučių, dalis (proc.) – 5 ir 7 klasės (padidėjo atitinkamai 280,4 proc. ir 147,7 proc.);
2. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis (proc.) – 5 klasė (sumažėjo 100 proc.).

Apžvelgus Tyrimų rezultatus 2016 m. ir 2020 m., galima teigti, jog didesnę dėmesį būtina skirti mokinių savivertės kėlimui bei psichologinei sveikatai, nes Anykščių raj. mokiniai labai nuvertina savo išvaizdą, sveikatą bei nesijaučia laimingi. Taip pat svarbu mokyti vaikus apie smarkiai populiarėjančių elektroninių cigarečių žalą, bendradarbiaujant su kitomis suinteresuotomis šalimis, vykdyti įvairias akcijas. Galime pasidžiaugti, jog per 4 m. Anykščių raj. gana smarkiai išaugo sportuojančių ar kitaip aktyviai laisvalaikį leidžiančių vaikų, taip pat sumažėjo tabako gaminius vartojančių mokinių ir ženkliai sumažėjo alkoholį vartojančių mokinių. Kalbant apie saugumą keliuose, išaugo vaikų skaičius, kurie visuomet segi saugos diržą važiuodami automobiliu bei sumažėjo mokinių dalis, kurie tyčiojasi iš kitų vaikų ar kitaip juos žemina.

Parengta: 2021-07-02